

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno a příjmení studenta: Bc. Daniela Hannová
Téma diplomové práce: Arabští studenti v Praze v padesátých a šedesátých letech 20. století

Až donedávna se fenoménu cizinců v komunistickém Československu věnovala zejména etnologie, zatímco v historiografické produkci se jednalo o téma poměrně okrajové. Diplomová práce D. Hannové je tak už jen volbou tématu velice cenným příspěvkem. O to významnější bude její přínos v tom, že se jedná o práci kvalitně zpracovanou, heuristicky fundovanou a metodologicky promyšlenou.

Autorka strukturovala práci tematicky. Nejprve čtenáře seznamuje se základními pojmy a teoreticko-metodologickými východisky. Za ten si zvolila koncept tzv. obrazu druhého, který nabyl v posledních letech v historiografii značné popularity. V rámci této kapitoly osvětluje dichotomické pojmy orientalismus – okcidentalismus a poukazuje na skutečnost utváření či proměn identity vlivem zážitku jinakosti. Jak autorka dokládá několika příklady z archivních dokumentů, problémy nastalé při setkání arabských studentů s českou realitou odrážely do značné míry předem zažitá stereotypy. Odlišnost obou prostředí a kultur tak byla pro tento kontakt velice významným činitelem. D. Hannová v této kapitole předjímá charakter celé práce, která je sice základní materiálovou studií podávající vůbec prvně dosud neznámou či málo známou faktografii, ale zároveň je i prací z dějin kulturních a sociálních a má bezpochyby i hodnotu interpretační.

Úvodní roli mají i následující kapitoly věnované politickému a společenskému vývoji v arabskojazyčném regionu a česko-arabským, resp. československo-arabským vztahům. Jednotící linií těchto kapitol je nejednoznačnost identity a stereotypu a stálá proměnlivost „obrazu druhého“. Mimo jiné tak autorka upozorňuje na identitotvornou úlohu obrazu Západu v arabském emancipačním hnutí či na skutečnost, že obraz Orientu české společnosti zprostředkovávala Osmanská říše, respektive někdejší osmanský Balkán. Za velmi zajímavý moment považují rovněž poukaz na dilemata československé politiky vůči arabským „pokrokovým“ zemím. Československo v rámci globální strategie zastávané Sovětským svazem spolupracovalo s režimy, které však zároveň potíraly komunistické hnutí.

Další „úvodní“ kapitola se zabývá československým školstvím po roce 1948 a přítomností zahraničních studentů v 50. a 60. letech. Autorka tu čerpá zvláště ze sekundární literatury. Tento přehled však doplňuje i vhodnými citacemi z archivních dokumentů.

Samotné téma arabských studentů v Praze pak autorka rozvádí v druhé polovině práce. Nepostupuje přitom chronologicky, nýbrž tematicky, což jí umožňuje přehledně sledovat jednotlivé aspekty studia i soukromého života. Autorka tu využila bohaté pramenné základny. Prameny přesvědčivě interpretuje a velice vhodně, nikoliv s přemírou cituje. Oceňuji i přehledný výklad. Hlavní linií, která se touto částí práce vine, je střet dvou odlišných kultur, který nabýval mnohdy podoby neporozumění, vyvolával na obou stranách nepřátelské reakce, ale zároveň přinášel i celou řadu komických situací. Příběh arabských studentů v ČSR v podání D. Hannové nicméně svědčí o nestálosti kulturních hranic, o jejich prolínání, o vzájemném ovlivňování. Toto mimo jiné autorka dokumentuje i v závěrečném oddílu věnovaném absolventům, kteří se po ukončení studia vrátili do země svého původu.

Domnívám se, že se D. Hannové podařilo podat velice plastický obraz života a působení arabských studentů v Praze. Její práci považuji za plně vyhovující požadavkům kladeným na diplomovou práci, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze, dne 20. června 2013

PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.